

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ**

**Затверджено на засіданні кафедри філософії
філософського факультету
протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.
Завідувач кафедри філософії
проф. Карась А.Ф.**

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ФІЛОСОФІЯ

**для здобувачів
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка**

Львів – 2023

Назва освітньої компоненти	Філософія
Адреса викладання освітньої компоненти	м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена освітня компонента	Філософський факультет: кафедра філософії, кафедра історії філософії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	галузь знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
Викладач (-і)	<i>Карась Анатолій Феодосійович</i> , професор, доктор філософських наук, завідувач кафедри філософії; <i>Рижак Людмила Віталіївна</i> , доцент, кандидат філософських наук, декан філософського факультету, доцент кафедри філософії; <i>Дахній Андрій Йосипович</i> , доцент, доктор філософських наук, завідувач кафедри історії філософії; <i>Синиця Андрій Степанович</i> , професор, доктор філософських наук, професор кафедри історії філософії; <i>Сафонік Лідія Миколаївна</i> , доцент, доктор філософських наук, професор кафедри філософії; <i>Скринник Зоя Едуардівна</i> , професор, доктор філософських наук, професор кафедри філософії; <i>Джунь Валерій Володимирович</i> , доцент, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії; <i>Добропас Ірина Олександрівна</i> , доцент, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії; <i>Лосик Ореста Миколаївна</i> , доцент, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії; <i>Наконечний Андрій Романович</i> , доцент, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії; <i>Поляруш Борис Юрійович</i> , доцент, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії;
Контактна інформація викладача (-ів)	проф. Карась А.Ф. anatoliy.karas@lnu.edu.ua доктор філос. наук Дахній А.Й. andriy.dakhniy@lnu.edu.ua проф. Сафонік Л.М. lidiya.safonik@lnu.edu.ua проф. Синиця А.С. andrii.synytsia@lnu.edu.ua доц. Рижак Л.В. lyudmyla.ryzhak@lnu.edu.ua доц. Джунь В.В. valeriy.dzhun@lnu.edu.ua доц. Поляруш Б.Ю. borys.polyarush@lnu.edu.ua доц. Добропас І.О. iryna.dobropas@lnu.edu.ua доц. Лосик О.М. oresta.losyk@lnu.edu.ua доц. Наконечний А.Р. andriy.nakonechnyy@lnu.edu.ua проф. Скринник З.Е. zoia.skrynnyk@lnu.edu.ua

**Консультації з питань
навчання по освітній
компоненті
відбуваються**

Щопонеділка: 13.00-14.30 год. (кафедра історії філософії, вул.. Університетська, 1, ауд. 303)
15.05-16.40 год. (кафедра філософії, вул.. Університетська, 1, ауд.316), або в
день проведення лекційних (практичних) занять.

Сторінка освітньої компоненти	https://aspirantura.lnu.edu.ua/documents/sylabuses/ https://pedagogy.lnu.edu.ua/postgraduates-011-sylabusy http://filos.lnu.edu.ua/academics/postgraduates
Інформація про освітню компоненту	<p>Освітня компонента «Філософія» є нормативною дисципліною складової 2 (загальнонаукові компетентності) освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. ОК «Філософія» реалізується на першому році навчання.</p>
Коротка анотація освітньої компоненти	<p>Подаються особливості філософії та її актуальність: світогляд, філософія, метафізика і наука. Глобальні виклики перед розумом і філософією.</p> <p>Характерні ознаки лінгвістичного повороту, витоки аналітичної філософії та її сучасний стан.</p> <p>Розглядається позитивістська та екзистенційна традиції в сучасній філософії як парадигмальне виявлення саєнтизму та антисаєнтизму. Зазначається роль та значення метафізики та онтології в аспекті некласичної філософії.</p> <p>Вивчається природа знання, джерела його істинності та межі наукового пізнання та проблематика розуму і свідомості та її осягнення у феноменології й герменевтиці.</p> <p>Особлива увага приділяється розгляду класичної, некласичної й посткласичної моделі розвитку науки, філософська антропологія і проблема людини, соціальна філософія та філософія історії й культури, та ситуація постмодернізму в сучасній філософії та її семіотична обумовленість.</p>
Мета та цілі освітньої компоненти	<p>Формування комплексу знань про головні особливості філософського та інтелектуального процесу в ХХ – початку ХХІ століть в їхньому зв'язку з сучасним цивілізаційним, соціальним, педагогічним, культурним і науковим поступом.</p>

Література для вивчення освітньої компоненти

Обов'язкова (базова)

1. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. Київ : Мала академія наук України, 2017.
2. Найчук А.В., Ганаба С.О. Філософія історії. Кам'янець-Подільський, 2020. : URL: <https://politkaf.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/naichuk-a.v.-filosofii-istorii.-navchalnyj-posibnyk.pdf>
3. Гусев В. І. Метафізика: проблеми, принципи, поняття : лекційний курс. Київ : Каравела, 2020.
4. Пролесев С., Зимовець Р., Кобець Р. Дискурси у глобальному світі. Дух і літера, 2023.
5. Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO / за науковою редакцією В. П. Мельника та А. С. Синиці. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 568 с.
6. Олтрейд Дагого. Нове мислення. Від Айнштейна до штучного інтелекту: наука і технології, що змінили світ / пер. з англ. І. Возняка. Харків : Віват, 2021. 368 с.
7. Синиця А. С. Сучасна аналітична філософія: від прагматики мови до концептуалізації свідомості. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017.
8. Філософські основи наукових досліджень. Київ : Інтерсервіс, 2019.

Допоміжна (додаткова)

1. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму : сайт URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Anderson_Benedict/Uiavleni_spilnoty.pdf
2. Бебик В., Куйбіда В., Мякушко Н. Сталий розвиток і соціальна глобалістика. Київ : Талком, 2022. 255 с.
3. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості : URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Habermas_Jurgen/Strukturni_peretvorennia_u_sferi_vidkrytosti/
4. Гаек Ф. Право, законодавство и свобода. Нове викладення принципів справедливості та політичної економії : URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Haiek_Fridrikh/Pravo_zakonodavstvo_ta_svoboda_Nove_vykkladennia_shyrok_ykh_pryntsyviv_spravedlyvosti_ta_politychnoi_e/
5. Гантінгтон С. Захід: унікальність versus універсалізм. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2022.
6. Грінфельд Лія. Типи націоналізму. Націоналізм. Антологія. К. : Смолоскип, 2000.
7. Єрмоленко А. М. Соціальна філософія у структурі соціогуманітарних наук / Анатолій Єрмоленко. Філософська думка. 2020. № 5. С. 6–22 : URL: <https://doi.org/10.15407/fd2020.05.006>. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/19760>
8. Дахній А. Нариси історії західної філософії XIX-XX ст. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015.
9. Лакатош І. Історія науки та її раціональні реконструкції. Психологія і суспільство. Тернопіль, 2016. № 3. С. 13-23

:URL:<http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/6495/1/%D0%9B%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%88%20%D0%86..pdf>

10. Рижак Л. Людина в глобально-нестабільному світі: солідарна відповідальність за майбутнє / Л. Рижак // Людина і суспільство. Кол. монографія. Т.1. Переусвідомлення буття людини під впливом глобальних викликів: ідентичність і свобода самовираження. – Львів: ЛНУ, 2022. – С. 126-147 (1 д.а.)
11. Рижак Л. В. Філософія : підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022.
12. Пінкер С. Просвітництво сьогодні. Київ: Наш формат, 2019. С. 544–569; 585–598. : URL: https://drive.google.com/file/d/1KwMWOJ_dI82tC02ot_fIO6R4Sr2mMjXz/view
13. Сафонік Л. Буттєвість сенсу людського життя : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016.
14. Фрідмен Т. Нова система. Лексус і оливкове дерево. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2022.

Тривалість освітньої компоненти	4 кредити, 120 год.		
Обсяг освітньої компоненти	<table border="0"> <tr> <td style="vertical-align: top;"> Денна форма навчання: 4 кредити – 120 год. (з них: 32 годин лекційних занять 32 годин семінарських занять) 56 годин самостійної роботи. </td> <td style="vertical-align: top;"> Заочна форми навчання: 4 кредити – 120 год.(з них: 12 годин лекційних занять) 108 годин самостійної роботи. </td> </tr> </table>	Денна форма навчання: 4 кредити – 120 год. (з них: 32 годин лекційних занять 32 годин семінарських занять) 56 годин самостійної роботи.	Заочна форми навчання: 4 кредити – 120 год.(з них: 12 годин лекційних занять) 108 годин самостійної роботи.
Денна форма навчання: 4 кредити – 120 год. (з них: 32 годин лекційних занять 32 годин семінарських занять) 56 годин самостійної роботи.	Заочна форми навчання: 4 кредити – 120 год.(з них: 12 годин лекційних занять) 108 годин самостійної роботи.		
Очікувані результати навчання	<p>Знати: Особливості картезіанського, раціоналістичних та ірраціоналістичних світоглядних та парадигмальних підходів в концептуалізації знань; актуальна проблематика, тенденції розвитку сучасних філософських теорій; головні глобалізаційні виклики, що виникли перед світовою й українською спільнотами; особливості інформаційного суспільства та запити щодо нових потреб інтелектуального та етичного розвитку людини; особливості та проблеми сучасного громадянського, соціального і культурного розвитку, що обумовлені глобалізаційними викликами.</p> <p>Вміти: Інтегрувати загальнонаукові знання, сучасні філософські методи пізнання та парадигмальні підходи в науково-дослідну роботу. Критично оцінювати світоглядно-концептуальні обґрунтування перспектив людського розвитку з врахуванням їхнього гуманістичного та етичного потенціалу. Під час викладання ОК «Філософія» забезпечуються такі ЗК: ЗК2 – здатність оволодіти загальнонауковою компетентністю, спрямованою на формування системного наукового світогляду; ЗК7 – здатність розкривати евристичний потенціал сучасного людинознавства; розуміти ідеї філософії освіти з урахуванням глобалізаційних процесів; узагальнювати досвід теоретичної рефлексії щодо актуальних освітніх проблем і ситуацій.</p> <p>та ПРН: ПРН1 – мати передові концептуальні та методологічні знання з педагогіки і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з педагогіки, отримання нових знань та здійснення інновацій; ПРН4 – формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів; ПРН5 – планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з педагогіки та дотичних міжосвітніх компонентарних напрямів з використанням сучасних інструментів, та дотриманням норм</p>		

	<p>академічної і професійної етики, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми світових досягнень з педагогіки, отримання нових знань та здійснення інновацій;</p> <p>ПРН8 – розробляти та досліджувати концептуальні моделі освітніх процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у педагогічній галузі і й з дотичних міжосвітніх компонентарних напрямів.</p>
Формат освітньої компоненти	Очний/заочний
Теми	Подані у схемі освітньої компоненти
Підсумковий контроль, форма	Екзамен (комбінований, з представленням ІНДЗ)
Пререквізити	Для вивчення освітньої компоненти здобувачі потребують базових знань з соціогуманітарних дисциплін.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання освітньої компоненти	<p>Лекція, евристична бесіда, пояснення.</p> <p>Інтерактивні методи (робота в малих групах, метод проєктів), методи імітації (конференція, панельна дискусія).</p> <p>Мультимедійна презентація, ілюстрування, демонстрування, дискусія, розв'язування завдань.</p> <p>Застосування електронних технологій та графічного дизайну для презентації результатів дослідження (ІНДЗ) - презентація наукових продуктів, виконання індивідуальних завдань.</p> <p>Використання віртуального навчального середовища Львівського національного університету імені Івана Франка (робота з електронними освітніми ресурсами, з використанням технологій змішаного (дистанційного) навчання, системи електронного навчання Moodle).</p>
Необхідні обладнання	Проектор, роздаткові матеріали, підключення до мережі Інтернет (універсальні та спеціалізовані інформаційні ресурси та програмні продукти), електронні бібліотечні ресурси.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Критерії оцінювання за курсом «Філософія»:</p> <p>Загалом – 100 балів, з них:</p> <p>Практичні заняття (від 26 до 50 балів)</p> <p>Екзамен (комбінована форма: теоретико-методологічне обґрунтування дослідження - 20 балів, відповіді за білетами – 30 балів). Система виставлення балів. - Враховуються бали, набрані на поточних заняттях, за самостійну роботу і бали за виконання ІНДЗ. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність під час семінарів (пропуски занять не допускаються, відсутність на семінарському занятті дорівнює академічній заборгованості). фіксується в журналі оцінкою 0 балів, яка повинна бути ліквідована. Недоброчесними діями є: користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням, списування і плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання тощо. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що здобувачі відвідають усі лекції і семінарські заняття освітньої компоненти.</p>

	<p>Академічна доброчесність: письмові роботи (ІНДЗ) повинні бути їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Література: Література, яку здобувачі не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачами виключно в освітніх цілях, та без права її передачі третім особам. Аспіранти заохочуються до використання також іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до екзамену</p>	<p>ПЕРЕЛІК ОРІЄНТОВНИХ ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО СКЛАДАННЯ ІСПИТУ З ФІЛОСОФІЇ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні підходи до розуміння і визначення філософії. Епістемний та софійний тип філософування 2. Філософія і наука. Науковий статус філософії. Філософські та наукові методи. 3. Предмет філософії та його історична еволюція. 4. Класична, модерна та постмодерна парадигми філософування. 5. Структура філософського знання. 6. Глобальні проблеми людства як виклик перед сучасною філософією. Функції філософії. 7. Поняття світогляду. Філософія як теоретична форма світогляду. 8. Історичні типи світогляду: міфологія, релігія, філософія. 9. Соціальна та історична міфотворчість. Соціальні міфи ХХ т. 10. Філософія в контексті культури. Культура та особливості національного світобачення. 11. Філософія як рефлексія духовності в культурі. 12. Специфіка філософського розуміння людини. Поняття природи, істотності та існування людини. 13. Соціально-субстанційна концепція людини в марксизмі. Проблема відчуженого існування людини. 14. Атеїстичний варіант екзистенціалізму. Людська екзистенція як «больова точка» філософії та літератури ХХ ст. А. Камю. Ж.-П.Сартра. 15. Натуралістична інтерпретація людини в бігевіоризмі, соціобіології та класичному психоаналізі. 16. Людина в інтерпретації неопсихоаналізу. К. Юнг. Е. Берн. 17. Функціонально-ціннісна інтерпретація людини у філософії Ф.Ніцше. 18. Духовна сутність людини у концепції М. Шелера. 19. Ексцентрична сутність людини у філософії Г. Плеснера. 20. Сутність людини як іманентна суперечність буття в гуманістичному психоаналізі Е. Фрома. 21. Філософія М. Гайдеггера: питання про сенс буття і питання про істину. 22. Філософія Карла Ясперса у контексті духовної ситуації двадцятого століття. Концепція "осьового часу". 23. Лінгвістичний поворот у філософії: його витоки та трансформація. 24. Функціональні особливості мови з погляду семіотики. Мова як комунікативна і моделювальна системи. 25. Мова, ментальність, штучний інтелект. Мова як спосіб соціальної комунікації, мислення й розуміння. 26. Постмодерністське розуміння свободи у науковій, мистецькій та соціальній рефлексії. 27. Дискурсивні особливості постмодерністського «стану духу» . 28. Феноменологічна інтерпретації мислення і свідомості. Поняття феноменологічної редукції та інтенціональності свідомості. 29. Види, рівні і форми пізнання. Роль інтуїції у пізнанні. 30. Поняття методу, стилю та методології наукового пізнання.

	<ol style="list-style-type: none"> 31. Методи емпіричного та теоретичного рівнів пізнання. 32. Риси класичної науки. Лінійно-кумулятивна модель класичної науки. 33. Матеріалістична діалектика як методологія класичної науки та її межі. 34. Риси неklasичної науки. Лінійно-некумулятивна модель розвитку 35. Некумулятивна модель розвитку науки К. Попера. 36. Методологія розвитку науки як зміни науково-дослідницьких програм І. Лакатоша. 37. Нелінійна некумулятивна модель науки Т. Куна. Поняття наукової парадигми 38. Синергетика як методологія постнеklasичної науки. 39. Принципи проліферації та неспівмірності постнеklasичної науки. П. Фоєрабенд. 40. Віртуалізація та перспективи розвитку науки в ХХІ ст. 41. Герменевтика як методологія гуманітарного пізнання. 42. Феноменологічний метод у філософії та науці: соціологія, психологія, філософія релігії. 43. Структуралізм як метод соціогуманітарного пізнання. 44. Предмет соціальної філософії. Некласична парадигма розуміння соціальних процесів. 45. Філософія і політика. Роль філософії в концептуальному обґрунтуванні політики. 46. Нація в структурі суспільства. Проблема націоналізму. 47. Поняття громадянського суспільства, його структура та проблеми становлення в Україні 48. Історія як предмет філософського пізнання. Проблеми філософії історії в соціологічній концепції М.Вебера та Г.Зімеля. 49. Історична міфологія ХХ ст. Міфи і архетипи історії. 50. Християнська філософія історії. Основні напрямки християнської філософії історії в ХХ ст. 51. Філософія історії ХХ столітті: О. Шпенглер, А. Тойнбі. К. Попер. 52. Смысл історії та її мета. Філософія історія К.Ясперса. 53. Соціальні концепції в Україні: М. Драгоманов, І. Франко; 54. Консервативні концепції суспільного розвитку: П. Куліш, В. Липинський; 55. Ліберально-націоналістичні концепції в Україні: Т. Зіньківський, М. Міхновський, Д. Донцов. 56. Особливості розвитку філософії в Україні в радянську добу. Філософія та ідеологія: проблема співвідношення. 57. Виклики перед українською філософією сьогодні. Проблема формування нової системи вартостей. 58. Основні підходи до тлумачення культури в новітній філософії: натуралізм, соціологізм, аксіологізм, семіотика. 59. Глобально-технократичний підхід до інтерпретації цивілізації. Е. Тофлер. 60. Локально-культурологічний підхід до інтерпретації цивілізації. С. Гантінгтон. 61. Перспективи культурно-цивілізаційного поступу. Українська культура: перспектива розвитку чи асиміляції? 62. Глобалізація як цивілізаційний феномен. Етапи глобалізаційної інтеграції. 63. Науково-технічний прогрес: тенденції, риси і ризики глобалізації. Глобальні загрози людству. 64. Римський клуб: глобальне прогнозування розвитку людства. 65. Сталий розвиток як ідея гідного життя людини. Імперативи сталого розвитку.
Опитування	Анкету-оцінку, з метою оцінювання якості освітньої компоненти, буде подано по завершенню освітньої компоненти

**Схема освітньої
компоненти Філософія**

Тиж. / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, дискусія, групова робота)	Матеріали	Література.*** Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
Лекційні заняття						
1-2 т /4 г	Тема 1. Сучасні виклики перед філософією та її переосмислення. Головні ідеї та принципи переусвідомлення класичної й зокрема картезіанської філософської парадигми, яке відбувається під впливом «лінгвістичного повороту», семіотики, практичної філософії, інформаційного суспільства та сучасної когнітивної науки. Визначення ключових викликів перед сучасною філософією в контексті дискусії, висвітленої на 22 та 23 Світових конгресах філософії в 2008 та 2013роках. Семіотичне підґрунтя сучасного філософського дисосвітньої компоненти. Філософія перед загрозами нігілізму та цинічного розуму (деструкції раціонального дисосвітньої компоненти).		Франк С. Філософія і релігія // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – С. 35–56.	Олтрейд Дагого. Нове мислення. Від Айнштейна до штучного інтелекту: наука і технології, що змінили світ / пер. з англ. І. Возняка. Харків : Віват, 2021. 368 с. Karas, A. F. (2019) From practical reason to practical philosophy: implication of the presence of civil status. Comprehension of the formation of the world in different philosophical approaches: Collective monograph / Z. M. Atamaniuk, Ye. R. Borinshtein, etc. Lviv-Toruń: Liha-Pres, (SENSE) P. 192-217. Karas, Anatolij. Civil Identity as Ethical Self-Determination. Proceedings of the XXIII World Congress of Philosophy. Volume 68, Greece. 2018. P. 65-69. Web of Science: WOSUID: 10.5840/wcp232018681513	Чим відрізняється філософське знання від наукового на рівні предмету, методу, способів аргументації? Прокоментуйте визначення філософії за ЮНЕСКО: «Філософія – це наука (у широкому значенні слова), яка торкається універсальних проблем людського буття та існування, і вчить людину критично мислити»	4 год

	загрозами нігілізму та цинічного розуму (деструкції раціонального дискурсу).					
3 т / 2 г	Філософія ХХ ст. Комунікативний поворот. Закономірності розвитку західної філософії у ХХ сторіччі, передовсім у її «континентальному» варіанті. Розглядаються ті течії, напрями і вчення, які виявляють комунікативну переорієнтацію мислення – діалогічна філософія, екзистенціалізм, філософська герменевтика, комунікативна теорія. Незважаючи на всі відмінності між ними, їх об'єднує наголос на вагомості інтерсуб'єктивних відносин у ситуації плюралістичних суспільств глобалізаційної епохи. Водночас у лекції підкреслюється і актуалізація проблематики Іншого.	Лекція-дискусія	Дахній А. Людське існування в горизонті смерті: рефлексія екзистенційного мислення / А. Дахній // Вісник Львівського університету. Серія: Філософські науки. № 9 - Львів, 2006. - С.24-35.	Рижак Л. В. Філософія : підручник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022.. Слотердайк П. Критика цинічного розуму. – К.: тандем, 2002. – 544 с. Карась А. Реальність у класичній і некласичній епістемології та її переусвідомлення / А. Карась // Вісник Львівського національного університету. Філософські науки. Випуск № 10, 2007. – С. 41-53. Після філософії: кінець чи трансформація? – К.: Четверта хвиля, 2000. – 431 с.	В чому виявляється філософсько-антропологічна особливість комунікативної філософії та філософії діалогу. Яке пов'язання поміж розумінням комунікації в педагогічних освітніх компонентах та філософії? Особливості діалогу в філософії та педагогічній майстерності.	2 год
4 т / 2 г	Аналітична філософія. Лінгвістичний поворот. Аналітична філософія є одним з провідних напрямів сучасної філософської думки у світі, який особливу увагу приділяє вивченню мови і її стосунку до свідомості, а також проблемам референції, істини, смислу і значення. Як філософська традиція з понад столітньою історією вона орієнтована на науку,	лекція	Hacker P. M. S. Analytic Philosophy: Beyond the Linguistic Turn and Back Again / Peter M. S. Hacker // The Analytic Turn: Analysis in Early Analytic Philosophy and Phenomenology / [Beaney M. (Ed.)]. - London : Routledge, 2007. - P. 125-141.	Synytzia A. S. Reception of I. Kant's Logico-Epistemological Ideas in Analytic Philosophy. Modern Philosophy in the Context of Intercultural Communication: collective monograph / Z. M. Atamaniuk, Ye. R. Borinshtein, N. P. Hapon, Yu. A. Dobrolyubska, etc. Lviv – Toruń: Liha-Pres, 2019. P. 157–174. DOI: https://doi.org/10.36059/978-966-397-173-5/157-174 . The Journal for the History of Analytical Philosophy / ed. A. Yur. URL: https://jhaponline.org/jhap/about/editorialTeam . Сучасна аналітична філософія: від прагматики мови до концептуалізації свідомості: монографія – А. Синиця - Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017.	У чому сутність лінгвістичного повороту у філософії? Які головні розробляє сучасна когнітивна наука? Запропонуйте характеристики головних принципів концепції «втіленого розуму».	2 год

	емпіричні факти й пошук істиннісних знань. Щоб зрозуміти специфіку аналітичної філософії, з'ясуємо передумови її становлення, специфіку і перспективи розвитку й дамо відповідь на запитання, яке значення в її поступі займає лінгвістичний поворот, що й став характерною особливістю філософування у наш час.					
5 т/2г	<p>Метафізика і онтологія: питання онтологічних першоначал.</p> <p>Метафізика – це наука про суще як суще, що ідентифікує загальні види чи категорії, під які підпадають речі, й окреслює зв'язки та співвідношення між цими категоріями. Метафізика окреслює категоріальну мапу світу у пошуку мови опису трансцендентного. Більше того онтологічні розриви між тілом та душею, свідомістю та мозком, добром і злом; розмова про свободу волі, істину, пошук відповіді на питання «чому» завжди виштовхують нас у метафізичну реальність.</p> <p>Онтологія – споріднена з метафізикою наука, назва якої виникла у XVII сторіччі (хоча наука існувала раніше). Онтологія – апіорна</p>	лекція	<p>Гайдегер М. Буття у околі речей // Режим доступу http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/text-i-perek1/kn3-heid2.htm</p>	<p>Баумейстер А. Джерела і приховані мотиви фундаментальної онтології / А. Баумейстер // Sententiae. – 2012. – № 2 (XXVII). – С.46–59.</p> <p>Європейський словник філософії : лексикон неперекладностей. Том перший. – К. : Дух і літера, 2009. – С. 101–147.</p> <p>Сафонік Л. Буттєвість сенсу людського життя : монографія / Л. Сафонік. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 350 с.</p>	<p>Які шари реального буття виокремив Н. Гартман? У чому суть некласичної онтології М. Гайдегера?</p>	2 год

	<p>філософська наука про фундаментальні засновки можливості факту, а метафізика – наука, що пояснює цей факт. Онтологія «надає» метафізиці точні поняття загальних та індивідуальних сутностей можливих індивідуальних предметів та певні апіорні закони, які стосуються можливих зв'язків і стосунків між індивідуальними предметами. Завдання онтології уможливити метафізичне дослідження, утвердивши існування буттєвих зв'язків у світі.</p>					
6 т/2г	<p>Методологія соціогуманітарного пізнання. Наукове знання та його специфіка (орієнтація на отримання нового знання, наявність визнаних процедур отримання та перевірки нових знань, системна організація). Буденне, наукове, поза наукове, ненаукове знання. Наука як система знань, що історично змінюються. Емпіричне знання: специфіка та форми. Методи емпіричного пізнання: спостереження та експеримент. Теоретичне знання: специфіка та форми.</p>	лекція	<p>Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія. К. : Дух і Літера, 2019. С. 15–28. URL: http://library.lol/main/9B4C5AC52B23EAEF66E0C0048555A221</p>	<p>Олтрейд Дагого. Нове мислення. Від Айнштейна до штучного інтелекту: наука і технології, що змінили світ / пер. з англ. І. Возняка. Харків : Віват, 2021. 368 с.</p> <p>Карась А. Мітологія як горизонт розуміння та її естетичне і соціально-політичне проявлення. Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. 2019. № 22. С. 14–33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_philos_2019_22_4</p> <p>Лютий Т. Пригоди філософських ідей Західного світу (від давнини до сучасності). Київ : Темпора, 2019. 379 с.</p>	<p>Які головні риси феноменологічного методу і в яких науках він найчастіше застосовується? У чому суть структуралізму як методу соціогуманітарного пізнання? Які етапи еволюції структуралізму?</p>	2 год

	<p>Проблема, ідея, гіпотеза, теорія. Структура та функції (систематизація, пояснення, передбачення, практичне застосування) наукової теорії. Структура наукового пояснення. Реалізм, інструменталізм, редукціонізм. Види наукових теорій. Співвідношення філософського, наукового та соціального пізнання та їх взаємодія.</p>					
7т/2г	<p>Моделі розвитку науки. Процес розвитку наукового знання від класичного до некласичного і постнекласичного; знайомить із емпіричними та теоретичними методами наукового пізнання; розкриває специфіку емпіричного та теоретичного рівня функціонування науки. Знання з цієї теми слугує розумінню двох рівнів функціонування як гуманітарних, так і спеціальних правничих дисциплін та їхньої специфіки щодо об'єктів і методів дослідження.</p>	лекція	<p>Лакатош І. Історія науки та її раціональні реконструкції. : URL: http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/6495/1/%D0%9B%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%88%20%D0%86..pdf</p>	<p>Кайку М. Візії: як наука змінить XXI сторіччя. – Львів : Літопис, 2004. – 544 с. Кун Т. Структура наукових революцій. – Port-Royal : Академ-Прес, 2001. – 226 с. Нікітін Л. Віртуальна реальність як соціальне явище // Філософська думка, 1999. № 6. – С. 43-57. Рижак Л. Філософія: підручник. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – Розд. 11. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки. – Львів : Світ, 2006. – 152 с.</p>	<p>В чому відмінність кумулятивної моделі наукових досліджень від некумулятивної моделі розвитку? Яка структура науково-дослідницьких програм, за І. Лакатошем? Що таке парадигма? Яка її роль у наукових дослідженнях, за Т. Куном?</p>	2 год
8 т/2г	<p>Соціальна філософія та її проблеми. Аргументується відмінність між науками про державу і суспільство та соціальною філософією, специфікою її</p>	Лекція-дискусія	<p>Попер К. Метод Маркса // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. – Львів: ЛНУ імені Івана</p>	<p>Рижак Л. В. Філософія : підручник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. Ортега-і-Гасет Х. Бунт мас // Ортега-і-Гасет Х. Вибрані твори. К.: Основи, 1994. – С. 15–139. Попер К. Метод Маркса // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. – Львів: ЛНУ</p>	<p>Відкрите суспільство, демократія і тоталітаризм у трактуванні К. Попера. Інтерпретація суспільного поступу в філософії Х. Ортеги-і-Гасета. Католицька соціальна філософія</p>	

	цілісного розуміння суспільства; розкривається виникненням і конституюванням соціології як самостійної науки; розглядаються субстанційний та структурно-функціональний підходи до розуміння природи суспільства та його функціонування.		Франка, 2022 – С. 326-352.	імені Івана Франка, 2022. – С. 326-352. Гаек Ф. Право, законодавство и свобода. Нове викладення принципів справедливості та політичної економії. В 3 томах. - Київ: Сфера, 1999-2000.	Ж.Марітена та П. Тейра де Шардена. Соціально-філософські ідеї лібералізму	2 год
9-10 т/4г	Філософська антропологія та проблеми людини. Загальні характеристики антропології із здійснення логічно-смыслового переходу до розгляду метаморфоз антропоцентризму і оприявлення засад само ідентифікації сучасної людини як особи.	лекція	Шелер М. Сутність моральної особистості. : URL: http://www.philsci.uni.v.kiev.ua/biblio/sheler.html	Тейлор Ч. Джерела себе. Творення новочасної ідентичності / Пер. з англ. – К.: Дух і літера, 2005. – 696 с. Чернієнко В.О. Природа засад ідентичності соціального суб'єкта: монограф. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2010. – 304 с. Шелер М. Сутність моральної особистості // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. – К., 1996. Кульчицький О. Український персоналізм. – Мюнхен-Париж: УВУ, 1985. –192с.	У чому специфіка функціонального підходу до розуміння людини? У чому полягає суть тоталізуючи систем у поглядах на людину як особу? Які дискурсивні практики лежать в основі розрізнення понять особи і особистості?	2 год
11 т/2г	Ідентичність і центрованість буття як проблема українства. Центральна теза лекції – для українців питання ідентичності не переставало бути актуальним упродовж усієї історії нації. Підвалиною ідентичності скрізь і завжди виявлялася центрованість буття як структуроване цілісне її існування. У лекції акцентовано на мірі	лекція	Франко І. Поза межами можливого // Зібрання творів: У 50 т. – К: Наукова думка, 1986. – Т.45. – С. 276–285.	Кресіна І. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: Етнополітологічний аналіз. – К.: Вища школа, 1998. – 392 с. Попович М. Національна ідея і соціальні трансформації в Україні. – К., 2005. – 328 с. Липинський В. Листи до братів-хліборобів. Про ідею і організацію українського монархізму. – Відень, 1926. – 580 с.	Які чинники формування етнічної самосвідомості українців? Який суспільний ідеал обстоював І. Франко? Чи тотожні поняття “суспільний ідеал” і “національний ідеал”?	2 год

	структурованості та цілісності (центрованості) буття нації у визначальні періоди її історичного становлення.					
12 т/2 г	Філософія постмодернізму Ознайомлення з актуальним станом методологічної рефлексії над явищем постмодернізму в історії науки, філософії, культури, соціальності, художньої творчості та аналізу його теоретичних і практичних вимірів в контексті сучасної міжсвітня компонентарної рефлексії та парадигми (пост)некласичного знання.	лекція	Возняк Т. Зауваги на тему постмодерну як цивілізаційної кризи (до моделі циклічного розвитку європейської цивілізації) // <i>І.</i> – 2000. – ч. 19. – С. 219 – 224.	Лосик О. Взаємозв'язки модернізму та постмодернізму в контексті емансипації західного світогляду. <i>Вісник Львівської національної академії мистецтв.</i> 2018. Вип. 36. С. 344-359.: URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/V1nam_2018_36_28 Після філософії: кінець чи трансформація? : URL : https://shron1.chtyvo.org.ua/Rorty_Richard/Pislia_filosofii_Kinets_chy_transformatsiia7.pdf Краснодембський З. На постмодерністських роздоріжжях культури. К. : Основи, 2000. 196 с.	Як слід розуміти семіотичну природу постмодерної дискурсивності? Яким є «статус знання» у філософських та цивілізаційних контекстах Премодерну, Модерну та Постмодерну? Свобода дискурсивних практик: між раціоналізмом та релятивізмом. Яких рис набуває свобода у постмодерністському тлумаченні? Які головні аргументи критиків постмодерністської «ситуації»?	2 год
13-14 т/4 г	Філософія свободи і громадянське суспільство. Вивчити генезу ідеї і практики громадянського суспільства крізь призму філософії свободи; з'ясувати особливості концепту індивідуальної свободи і трансформацію соціальних уявлень про неї в контексті західноєвропейського цивілізаційного розвитку. Визначити ключові філософські ідеї і концепти, що обумовили дискурсивний і теоретичний вплив на формування громадянського суспільства. Критично дослідити і засвоїти філософську	лекція-дискусія	Карась А. Інтерпретація громадянського суспільства в ХХ ст. // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – С. 382-405.	Грінфельд Лія. Типи націоналізму // <i>Націоналізм. Антологія.</i> – К.: Смолоскип, 2000. – С. 688-70. Карась А. Ф. Філософія громадянського суспільства у класичних теоріях і некласичних інтерпретаціях.- Київ-Львів, 2003.- С. 425-429; 444-488. Карась А. Цивілізаційний проект розгортання громадянської ідентичності в контексті “утіленого розуму” / А. Карась // Філософія фінансової цивілізації : зб. наук. пр. ; відп. секретар З. Е. Скринник. – К. : УБС НБУ, 2015. – С. 70–93. Патнем Роберт. Творення демократії. – К., 2002.	Який зміст поняття «громадянське суспільство» і з чим пов'язані проблеми його становлення в Україні? Поясніть походження тоталітаризму і демократії у ХХ ст. Які Ви знаєте концепції походження та розвитку нації?	2 год

	спадщину щодо виникнення найвагоміших концепцій свободи упродовж інтелектуального і цивілізаційного розвитку, обґрунтувати поняття громадянської ідентичності в аспекті уявлень про національну легітимність та її цивілізаційне обмеження.					
15-16 т/4 г	<p>Глобалізація та перспективи сталого розвитку.</p> <p>Інтеграційні тенденції та глобалізаційні виміри буття людства. Етапи глобалізаційної інтеграції: колонізація, європеїзація та американізація. Феномен Європи та європейської людини. Д. де Ружмон. Стратегія інтеграції Європи. Принципи федералізації Європи. Ознаки нового “світоладу” та чинники його конституювання. Б. Гаврилишин. Україна в контексті європейського вибору. Науково-технічний прогрес і тенденції глобалізації. Поняття “глобалізації”. Р. Робертсон, У. Бек, З. Бауман, Т. Фрідмен. Філософія глобалізація.</p>	Лекція-дискусія	Глобальна віртуалізація освіти: виклики національній ідентичності / Л. Рижак // Вісник ЛНУ. Серія філософські науки, 2011. – Вип. 14. – С. 42-49. Фрідмен Т. Нова система. Лексус і оливкове дерево // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – С. 509-525.	<p>Філософія сталого розвитку людства : навчально-методичний посібник / Л. Рижак. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2011. – 518 с.</p> <p>Рижак Л. Філософія: підручник. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – Розд. 11.</p> <p>Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки. – Львів : Світ, 2006. – 152 с.</p> <p>Гіденс Е. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя. – К. : Альтерпрес, 2004. – 100 с.</p> <p>Гор А. Земля у рівновазі. Екологія і людський дух. – К. : Інтелсфера, 2001. – 393 с.</p> <p>Печчеї А. Человеческие качества. М.: Прогресс, 1985. 312 с.</p> <p>Рижак Л. Філософія сталого розвитку людства : навчально-методичний посібник. – Львів: Видавництво Львівського університету ім. І. Франка, 2011. – 516 с.</p>	<p>Які, на Вашу думку, перспективи цивілізаційного розвитку України? Які глобальні екологічні проблеми людства?</p> <p>Які мегаризики породжені науково-технічним прогресом? Які головні ідеї гуманістичного маніфесту А. Печеї? Чому ідея сталого розвитку визнана стратегією сучасної глобалізації? Які імперативи становлять суть концепції сталого розвитку? Охарактеризуйте глобальні сценарії сталого розвитку.</p>	4 год

	Ліберальні засади глобалізації. Основні риси глобалізації. Концепції поміркованої та радикальної глобалізації. Вади глобалізації та її альтернативи: антиглобалізм та альтерглобалізм.					
Практичні (семінарські) заняття						
1-2 т / 4 год	Філософія в системі теоретичного знання. Філософія, її предметна область та науковий статус. Основні підходи до визначення філософії: світоглядний, предметний, етимологічний, аксіологічний, семіотичний. Епістемний та софійний типи філософування. Предмет філософії та його історична еволюція. Класична, модерна та постмодерна парадигми філософування. Специфіка філософського знання та його структура (онтологія, гносеологія, аксіологія). Глобальні проблеми людства як виклик перед сучасною філософією. Функції філософії	Панельна дискусія	Після філософії: кінець чи трансформація? – К.: Четверта хвиля, 2000. – 431 с.	Рижак Л. В. Філософія : підручник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022.. Слотердайк П. Критика цинічного розуму. – К.: тандем, 2002. – 544 с. Карась А. Реальність у класичній і некласичній епістемології та її переусвідомлення / А. Карась // Вісник Львівського національного університету. Філософські науки. Випуск № 10, 2007. – С. 41-53. Після філософії: кінець чи трансформація? – К.: Четверта хвиля, 2000. – 431 с.	Чим відрізняється філософське знання від наукового на рівні предмету, методу, способів аргументації? Які актуальні проблеми розвитку людства вимагають філософського осмислення? Які функції філософії найбільш затребувані у сучасному світі?	4 год
3 т / 2 год	Філософія, світогляд і культура. Філософія як рефлексія духовності в культурі.	Семінар-дискусія	Франк С. Філософія і релігія // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. – Львів :	Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Ескіз української міфології. К.: Обереги, 2003. 144 с. Рижак Л. В. Філософія : підручник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022.	У чому полягають особливості міфологічного світосприймання і мислення? Які особливості міфологічного світосприйняття дійсності у ХХ	2 год

	Соціальна та історична міфотворчість. Соціальні міфи XX т. Філософія в контексті культури. Культура та особливості національного світобачення. Філософія як рефлексія духовності в культурі.		ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – С. 35–56.	Потебня О. Мова, національність, денационалізація: Статті і фрагменти. – Нью-Йорк: УВАН США, 1992. – 155 с. Франк С. Філософія і релігія // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – С. 35–56. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. – Мюнхен-Львів: УВУ, 1994. – 175 с.	столітті? Чим соціальна міфотворчість відрізняється від історичної? Яким є становище релігії у сучасному світі? Чи може науково-технічний прогрес з часом витіснити релігію?	
4 т / 2 год	Проблема людини у філософії XX ст.: екзистенційний та субстанційний підходи Специфіка філософського розуміння людини. Поняття природи, істотності та існування людини. Соціально-субстанційна концепція людини в марксизмі. Проблема відчуженого існування людини. Атеїстичний варіант екзистенціалізму. Людська екзистенція як «больова точка» філософії та літератури XX ст. А. Камю. Ж.-П.Сартра. Натуралістична інтерпретація людини в бігевіоризмі, соціобіології та класичному психоаналізі. Людина в інтерпретації неопсихоаналізу. К. Юнг. Е. Берн.	Семинар - обговорення	Камю А. Міф про Сізіфа. / Пер. з франц. О. Жупанський, К. Портфель, 2015 – С. 4-52, 87-95 // Режим доступу file:///C:/Users/Iryna/Downloads/kamju_mif_pro_sizifa.pdf	Дахній А. Нариси історії західної філософії XIX-XX ст.: навч.посібник / Андрій Дахній. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – С. 93-154. Крічлі С. Вступ до континентальної філософії. Пер. з англ. – К., 2008. Лепп І.Християнська філософія екзистенції. Пер. з франц. – Київ, 2004. Райда К.Ю. Екзистенціальна філософія. Традиція і перспективи. – К., 2009. Рижак Л. В. Філософія : підручник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022.	Що таке “екзистенція” у новітній семантиці даного поняття? Як співвідносяться між собою “екзистенція” та “есенція”? Чи є екзистенціалізм антиметафізичною течією у філософії? Відповідь обґрунтуйте. Чому екзистенціалісти говорять про трагізм життя? Розкрийте зміст поняття свободи в екзистенціалізмі, спираючись на філософію Ж.-П.Сартра. В якому сенсі людська екзистенція є невичерпною?	2 год

5 т / 2 год	<p>Філософська антропологія: Функціональні концепції сутності людини</p> <p>Людина як істота, що проблематизує саму себе. Проблема “Я – Інший” як осереддя антропологічної рефлексії.</p> <p>Функціонально-ціннісна інтерпретація людини у філософії Ф.Ніцше.</p> <p>Духовна сутність людини у концепції М. Шелера.</p> <p>Ексцентрична сутність людини у філософії Г. Плеснера.</p> <p>Сутність людини як іманентна суперечність буття в гуманістичному психоаналізі Е. Фрома.</p>	Семінар-дискусія	<p>Шелер М. Сутність моральної особистості // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. – К., 1996 – С. 10-31 // Режим доступу http://www.philsci.uni.v.kiev.ua/biblio/sheler.html</p>	<p>Кульчицький О. Український персоналізм. – Мюнхен-Париж: УВУ, 1985. –192с.</p> <p>Маланюк Є. Малоросійство // Книга спостережень. Том другий. – Торонто,1966. – С. 229 – 247.</p> <p>Тейлор Ч. Джерела себе. Творення новочасної ідентичності / Пер. з англ. – К.: Дух і літера, 2005. – 696 с.</p> <p>Чернієнко В.О. Природа засад ідентичності соціального суб’єкта: монограф. Харків: Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2010. - 304 с.</p>	<p>Які дискурсивні практики лежать в основі розрізнення понять особи і особистості?</p> <p>Чому важливо розрізняти і не сплутувати екзистенціальні і історичні дихотомії?</p> <p>Чому важлива гармонійна єдність вписування і виокремлення?</p> <p>Які можете запропонувати характеристики неповноцінності особи через ерозію елементів(прикмет) її повноти?</p>	2 год
6 т / 2 год	<p>Соціальна філософія: некласичні інтерпретації суспільства</p> <p>Предмет соціальної філософії. Некласична парадигми розуміння соціальних процесів. Марксистська концепція суспільства. Суспільний прогрес. Формацийний підхід. Відкрите суспільство, демократія і</p>	Оксфордські дебати	<p>Ортега-і-Гасет Х. Бунт мас // Ортега-і-Гасет Х. Вибрані твори. К.: Основи, 1994. – С. 15–139.</p>	<p>Попер К. Метод Маркса // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – С. 326-352.</p> <p>Гаек Ф. Право, законодавство и свобода. Нове викладення принципів справедливості та політичної економії. В 3 томах. - Київ: Сфера, 1999-2000.</p> <p>Гаек Ф. Скорочена версія для журналу “Читацький огляд” книги “Шлях до кріпацтва”. – Київ, ГО “Ціна держави”, 2016. – С.</p> <p>Тейяр де Шарден Феномен людини: (переклад фрагментів) // Читанка з історії філософії: У 6</p>	<p>Чим соціальна філософія відрізняється від соціології?</p> <p>Які структурні елементи суспільно-економічної формації та взаємозв’язки між ними, за К. Марксом?</p> <p>У чому відмінність між відкритим і закритим суспільством, за К. Попером?</p> <p>Особливості бунту мас на початку ХХ ст., за Х. Ортегою-і-Гасетом?</p>	2 год

	<p>тоталітаризм у трактуванні К. Попера. Інтерпретація суспільного поступу в філософії Х. Ортеги-і-Гасета. Католицька соціальна філософія Ж.Марітена та П. Теяра де Шардена. Соціально-філософські ідеї лібералізму.</p>			<p>книгах. Книга 6. Зарубіжна філософія ХХ ст. – К.: Довіра, 1993. – С159-165.</p>		
7 т / 2 год	<p>Громадянське суспільство як здійснення свободи Поняття громадянського суспільства, його структура та проблеми становлення в Україні Філософія і політика. Роль філософії в концептуальному обґрунтуванні політики. Соціальні спільності людей та співвідношення їх інтересів у суспільному розвитку. Нація в структурі суспільства. Проблема націоналізму.</p>	<p>Семинар-обговорення</p>	<p>Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму. – К., 2001.</p>	<p>Грінфельд Лія. Типи націоналізму // Націоналізм. Антологія. – К.: Смолоскип, 2000. – С. 688-70. Карась А. Ф. Філософія громадянського суспільства у класичних теоріях і некласичних інтерпретаціях.- Київ-Львів, 2003.- С. 425-429; 444-488. Карась А. Цивілізаційний проект розгортання громадянської ідентичності в контексті “утіленого розуму” / А. Карась // Філософія фінансової цивілізації : зб. наук. пр. ; відп. секретар З. Е. Скринник. – К. : УБС НБУ, 2015. – С. 70–93. Патнем Роберт. Творення демократії. – К., 2002.</p>	<p>Який зміст поняття «громадянське суспільство» і з чим пов'язані проблеми його становлення в Україні? Поясніть походження тоталітаризму і демократії у ХХ ст. Які Ви знаєте концепції походження та розвитку нації?</p>	2 год
8 т / 2 год	<p>Філософія історії ХХст.. Методологія дослідження Нелінійне тлумачення історичного процесу в морфології історії О.Шпенглера, Некласична цивілізаційна концепція історії А.Тойнбі. Філософія історія К.Ясперса. Концепція “осьового часу”. “Кінець” історії Ф. Фукуями. Українська історіософія: М.</p>	<p>семинар</p>	<p>Тойнбі А.Дж. Дослідження історії. К., 1995.Т.1. С. 14-58.</p>	<p>Зашкільняк Л.О. Методологія історії від давнини до сучасності. Львів, ЛНУ ім. І.Франка, 1999. Кислюк К.В. Історіософія в українській культурі: від концепту до концепції. Харків, ХДАК, 2008. Колінгвуд Р. Ідея історії. – К., 1991. Павленко Ю. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. К., 1996. Попер К. Злиденність історизму. К.:АБРИС, 1994. Ясперс К. Про сенс історії / Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями. Хрестоматія. Навч. Посібник / Упорядники В.В.Лях, В.С.Пазенок.</p>	<p>В чому суть нелінійного тлумачення історичного процесу у морфології історії О. Шпенглера? В чому відмінність між розуміння історії Шпенглером та Тойнбі? У чому суть матеріалістичного розуміння історії? Які є проблеми створення єдиної концептуальної картини всесвітньої історії? Що означає поняття “кумулятивний розвиток історії”? Як розуміти твердження К. Ясперса, що “історія – це шлях до</p>	2 год

	Драгоманов, М. Грушевський, І. Франко та Д. Донцов. Основні риси європейської та американської філософії історії другої пол. ХХ ст. (Г. Вайт, Ф. Анкерсміт).			– Київ, Ваклер, 1996. С.184-210.	надісторичного”?	
9 т / 2 год	Онтологія як вчення про межові засади буття Особливості філософського осмислення буття. Критична онтологія М. Гартмана. Християнсько-еволюційна онтологія П. Тейяра де Шардена. Фундаментальна онтологія М. Гайдегера. Феноменологічна онтологія Ж.-П. Сартра.	семінар	Гайдегер М. Буття у околі речей // Режим доступу http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/text-iperek1/kn3-heid2.htm	Держко І. З. Критична онтологія М. Гартмана і сучасна наукова картина світу / І. З. Держко // Вісник Львівського університету. Сер. Філософ. науки. – 2009. – Вип. 12. – С. 36–43. Європейський словник філософії : лексикон неперекладностей. Том перший. – К. : Дух і літера, 2009. – С. 101–147. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо. Нарис феноменологічної онтології / Ж.-П. Сартр. – К. : Основи, 2001. – 854 с. Сафонік Л. Буттєвість сенсу людського життя : монографія / Л. Сафонік. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 350 с. Рижак Л. Філософія: підручник. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – Розд. 6; Розд. 7.	Які шари реального буття виокремив Н. Гартман? У чому специфіка шарів реального буття, за Н. Гарманом? Які етапи еволюції універсуму, за П. Тейяром де Шарденом? Що таке “ноосфера”? Які передумови становлення ноосфери, за В. Вернадським? У чому суть неklasичної онтології М. Гайдегера? Як М. Гайдегер тлумачить поняття «екзистенційна аналітика» Dasein?	2 год
10 т / 2 год	Філософія у ХХ ст.: лінгвістична та аналітична перспективи філософування Лінгвістичний поворот у філософії: його витоки та трансформація. Мова як знакове і структурне опосередкування між людиною і буттям: від семіології Ф. де Сосюра і семіотики Ч. С. Пірса до постмодерністських студій. Функціональні особливості	Семінар-дискусія	Антологія сучасної аналітичної філософії, або жук залишає коробку / За ред. А. Синиці. – Л.: Літопис, 2014. – 374 с. С. 9-25; 25-37; (Дж. Серль: 225-257; Д. Деннет: 276-297; Д. Чалмерс: 297-337).	Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. Підручник. – К.: Академія, 2008. – С.: Гумбольдтіанство: 34-48; О. Потебня: 195-204; Ф де Сосюр: 60-65; Н. Хомський: 80-87. Дахній А. Нариси історії західної філософії ХІХ-ХХ ст.: навч. посібник / Андрій Дахній. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – С. 93-154. Дерріда Ж. Структура, знак і гра в дискурсі гуманітарних наук // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. – С. 457-478. Ділі Дж. Основи семіотики. – Львів: Арсенал, 2000. – С. 37-45; 160-190.	У чому сутність лінгвістичного повороту у філософії? Яка природа лінгвістичного знаку за Ф. де Сосюром? У чому відмінність між моделями знаків Сосюра і Пірса? Що вивчає філософія свідомості та когнітивна наука? Яку роль відіграє мова у формуванні колоніального наративу? Хто з філософів стоїть біля початків аналітичної філософії? Які головні розробляє сучасна когнітивна наука? Запропонуйте характеристики головних принципів концепції «втленого розуму».	2 год

	<p>мови з погляду семіотики. Мова як комунікативна і моделювальна системи. Мова, ментальність, штучний інтелект. Мова як спосіб соціальної комунікації, мислення й розуміння. Мова і влада. Мова у колоніальному середовищі: «нарратив і соціальний простір» (Е. Саїд). Сучасна аналітична філософія та когнітивна наука (Дж. Серл, Д. Деннет, Д.Челмерс).</p>			<p>Саїд Е. Культура й імперіалізм. – К.: Критика, 2007. – С. 37-51; 111-135. Соссюр Фердінан. Курс загальної лінгвістики / Переклад з французької. – К.: Основи, 1998. – С. 18-37; 279-292. George Lakoff and Mark Johnson. Philosophy in the Flesh. The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought. Basic Books.1999. – С. 470-471.</p>		
11 т / 2 год	<p>Методологія соціогуманітарного пізнання Герменевтика як методологія гуманітарного пізнання. Класична герменевтика та її принципи. Ф. Шляєрмахер. Історична герменевтика В. Дільтая. Філософська герменевтика та її специфіка М. Гайдегер. Головні ідеї філософської герменевтики Г.-Г. Гадамера: поняття дієво-історичної свідомості, герменевтичного досвіду, гри як моделі розуміння. Феноменологічний метод у філософії та науці: соціологія, психологія, філософія релігії. Структуралізм як метод соціогуманітарного пізнання.</p>	семінар	Ярошовець В. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму. К. : Знання України, 2004. 214 с.	<p>Вандельфельс Бернхард Вступ до феноменології. – К. : Альтерпрес, 2002. – 176 с. – (Сучасна гуманітарна бібліотека). Гадамер Г.-Г. Істина і метод. Герменевтика І : Основи філософської герменевтики / [пер. з нім. О. Мокровольський]. – К. : Юніверс, 2000. – Т. І. – С. 332–352. Енциклопедія постмодернізму. К. : Основи, 2003. – 503 с. Ліотар Ж.-Ф. Ситуація постмодерну // Філософ. і соціол. думка, 1995. – № 5-6. – С. 15-38. Фуко М. Що таке автор? Антологія світової літературно-критичної думки ХХ століття. Львів, 1996. – С. 442-457.</p>	<p>Як В. Дільтай обгрунтовував правомірність гуманітарних наук? Які риси філософської герменевтики сформулював Г.-Г. Гадамер? Які головні риси феноменологічного методу і в яких науках він найчастіше застосовується? У чому суть структуралізму як методу соціогуманітарного пізнання? Які етапи еволюції структуралізму?</p>	2 год
12 т / 2 год	Ситуація постмодернізму в сучасній філософії	Семинар-	Возняк Т. Зауваги на	Габермас Ю. Філософський дискурс модерну /	В чому полягає субстанційна	2 год

	<p>Постмодернізм як поняття, настанова і практика: підходи до розуміння. Поняття «постмодерну», «постмодерності», «постмодернізму» в гуманітарно-філософській термінології.</p> <p>Джерела постмодерністського розуміння свободи у науковій, мистецькій та соціальній рефлексії. Дискурсивні особливості постмодерністського «стану духу» (полілог, диссенс, плюралізм, ризоматичність).</p> <p>Головні постаті європейського та американського постмодерного дисосвітньої компоненти: Ж.-Ф. Лютар, Ж. Деріда, М. Фуко, Р. Рорті, Ю. Крістева.</p> <p>Постмодернізм і Україна у призмі актуальних дискусій та культурній соціальності.</p>	панельна дискусія	тему постмодерну як цивілізаційної кризи (до моделі циклічного розвитку європейської цивілізації) // І. – 2000. – ч. 19. – С. 219–224.	<p>Пер. з нім. – К.: Четверта хвиля, 2001. – 216 с.</p> <p>Дельоз Ж. Суспільство контролю. Postscriptum// Література Плюс. – 1999. – № 14. –С. 6–7.</p> <p>Енциклопедія постмодернізму / Під ред. Вінквіста Ч. Е., Тейлора В. Е. / Пер. з фр. – К.: Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2003. – 503 с.</p> <p>Лосик О. «Справедливі» значення свободи у постмодерністській інтерпретації Ж.-Ф. Лютара // Збірник наукових праць (третій випуск), підготовлений за дослідницькою програмою кафедри філософії «Громадянське суспільство як здійснення свободи» / За ред. А. Карася. – Львів: ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – С. 183–192.</p> <p>Після філософії: кінець чи трансформація? / Пер. з англ. – К.: Четверта хвиля, 2000. – 431 с.</p>	<p>актуальність змістів «сучасності»? Міжосвітня компонентарна відкритість: за іпроти. Відповідь аргументуйте.</p> <p>Назвіть типологізаційні орієнтири постмодерністських підходів.</p> <p>Як слід розуміти семіотичну природу постмодерної дискурсивності?</p> <p>Яким є «статус знання» у філософських та цивілізаційних контекстах Премодерну, Модерну та Постмодерну?</p> <p>Свобода дискурсивних практик: між раціоналізмом та релятивізмом. Яких рис набуває свобода у постмодерністському тлумаченні? Які головні аргументи критиків постмодерністської «ситуації»?</p>	
13-14 т/ 4 год	<p>Методологія природничо-наукового пізнання.</p> <p>Моделі розвитку науки: класична, некласична, постнекласична</p> <p>Риси класичної науки</p> <p>Лінійно-кумулятивна модель класичної науки.</p> <p>Матеріалістична діалектика як методологія класичної науки та її межі.</p>	семінар	Кайку М. Візії: як наука змінить XXI сторіччя. – Львів : Літопис, 2004. – 544 с.	<p>Кун Т. Структура наукових революцій. – Port-Royal : Академ-Прес, 2001. – 226 с.</p> <p>Нікітін Л. Віртуальна реальність як соціальне явище // Філософська думка, 1999. № 6. – С. 43-57.</p> <p>Рижак Л. Філософія: підручник. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – Розд. 11.</p> <p>Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки. – Львів : Світ, 2006. – 152 с.</p>	<p>Які критерії класичної науки, за О. Контом?</p> <p>Які критерії некласичної науки, за І. Башляром?</p> <p>В чому відмінність кумулятивної моделі наукових досліджень від некумулятивної моделі розвитку?</p> <p>Яка структура науково-дослідницьких програм, за І. Лакатошем?</p>	2 год

	<p>Риси неklasичної науки. Лінійно-некумулятивна модель розвитку. Пліуралізм моделей наукових досліджень. К. Попер. І. Лакатош, Нелінійна некумулятивна модель постнеklasичної науки. Т. Кун. Синергетика як методологія постнеklasичної науки. Принципи проліферації та неспівмірності постнеklasичної науки. П. Фосрабенд. Віртуалізація та перспективи розвитку науки в ХХІ ст.:</p>				<p>Що таке парадигма? Яка її роль у наукових дослідженнях, за Т. Куном? Які критерії постнеklasичної науки, за І. Пригожиним? Охарактеризуйте методологічні принципи постнеklasичної науки, за П. Фосрабендом? У чому суть віртуалізації науки? Які критерії віртуальної науки?</p>	
15 т / 2 год	<p>Культура і цивілізація: філософський аналіз Основні підходи до тлумачення культури в новітній філософії: натуралізм, соціологізм, аксіологізм, семіотика. Глобально-технократичний підхід до інтерпретації цивілізації. Е. Тофлер. Локально-культурологічний підхід до інтерпретації цивілізації. С. Гантінгтон. Перспективи культурно-цивілізаційного поступу. Українська культура: перспектива розвитку чи асиміляції?</p>	Семінар-дискусія	<p>Гантінгтон С. Захід: унікальність versus універсалізм // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022</p>	<p>Козловський П. Постмодерна культура // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія. – К., 1996. – С. 213 – 295. Масуда Й. Комп'ютопія // Філософ. і соціол. думка, 1993. – №6. – С. 36–50. Тоффлер Е. Третя хвиля. – К.: Всесвіт, 2000. – 480 с. Фукуяма Ф. Великий крах. Людська природа і відновлення соціального порядку. – Львів: Кальварія, 2005. – 380 с.</p>	<p>Який зміст вкладає О. Шпенглер у поняття «цивілізація»? Чому, на його думку, цивілізація неминуче веде до «присмерку культури»? У чому суть соціологічного підходу до культури? Яка особливість аксіологічної інтерпретації культури? Яка основна ідея символічної концепції культури Е. Касірера? У чому суть локально-культурологічного розуміння цивілізації? Назвіть основні риси західної цивілізації за С. Гантінгтоном. Які, на Вашу думку, перспективи цивілізаційного розвитку України?</p>	2 год

16 т / 2 год	<p>Глобалізація та перспективи сталого розвитку людства</p> <p>Глобально-технократичний підхід до інтерпретації цивілізації. Е. Тофлер.</p> <p>Локально-культурологічний підхід до інтерпретації цивілізації. С. Гантінгтон.</p> <p>Перспективи культурно-цивілізаційного поступу.</p> <p>Українська культура: перспектива розвитку чи асиміляції?</p>	Проблемно-пошуковий семінар	<p>Фрідмен Т. Нова система. Лексус і оливкове дерево // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2022.</p>	<p>Гіденс Е. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя. – К. : Альтерпрес, 2004. – 100 с.</p> <p>Гор А. Земля у рівновазі. Екологія і людський дух. – К. : Інтелсфера, 2001. – 393 с.</p> <p>Рижак Л. Філософія сталого розвитку людства : навчально-методичний посібник. – Львів: Видавництво Львівського університету ім. І. Франка, 2011. – 516 с.</p> <p>Ружмон Д. де. Європа у грі. Шанс Європи. Відкритий лист до європейців. – Львів: [Б.в.], 1998. – 272 с.</p> <p>Фрідмен Т. Лексус і оливкове дерево. Зрозуміти глобалізацію. Львів: [Б.в.], 2002. 624 с.</p> <p>Фукуяма Ф. Великий крах. Людська природа і відновлення соціального порядку. – Львів: Кальварія, 2005. – 380 с.</p>	<p>Які головні риси глобалізації за Т. Фрідменом?</p> <p>З якими глобальними проблемами людство ввійшло у XXI століття?</p> <p>Які глобальні екологічні проблеми людства?</p> <p>Які мегаризики породжені науково-технічним прогресом?</p> <p>Які головні ідеї гуманістичного маніфесту А. Печеї?</p> <p>Чому ідея сталого розвитку визнана стратегією сучасної глобалізації?</p> <p>Які імперативи становлять суть концепції сталого розвитку?</p> <p>Охарактеризуйте глобальні сценарії сталого розвитку.</p>	4 год
--------------	---	-----------------------------	---	--	---	-------